

Science
Conference
2026

13–14 Feb 2026

International **scientific and practical conference**

- 1. Scientific technologies**
- 2. Economy**
- 3. Finance**
- 4. Mathematical analysis**
- 5. Technical sciences**
- 6. Pedagogy**
- 7. Psychology**
- 8. Philosophy**
- 9. Natural Sciences**

OpenAIRE | EXPLORE

www.d-pressa.com

International scientific and practical conference

Part 1
February 2026

Collection of Scientific Works

© International scientific and practical conference. 2026.

QISHLOQ XO‘JALIGI IQTISODIYOTIDA BALIQCHILIKNI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Bekmuratova Odinabonu Asadulla qizi

O‘zMU JF Iqtisodiyot yo‘nalishi 331-25 guruh talabasi

bekmurodovaodina8@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti tarkibidagi baliqchilik (akvakultura) sohasining samaradorligini zamonaviy raqamli texnologiyalar yordamida oshirish masalalariga bag‘ishlangan. Tadqiqotda raqamlashtirishning baliqchilik xo‘jaliklarining barcha ishlab chiqarish va boshqaruv jarayonlariga ijobiy ta’siri, shuningdek, sohani transformatsiya qilishdagi ustuvor yo‘nalishlari tahlil qilinadi.

Kalit so‘zlar: qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti, akvakultura, baliqchilik, raqamli texnologiyalar, Narsalar Interneti (IoT).

KIRISH

Zamonaviy dunyoda qishloq xo‘jaligi sohasi, shu jumladan baliqchilik (akvakultura) “Qishloq xo‘jaligi 4.0” deb ataluvchi to‘rtinchi sanoat inqilobi (Industry 4.0) tamoyillari asosida tubdan o‘zgarishlar davrini boshlamogda. Raqamli transformatsiya — nafaqat texnologiyalarni joriy etish, balki butun ishlab chiqarish, boshqaruv va iqtisodiy zanjirni qayta qurish jarayoni — barqaror o‘sinh, resurslar samaradorligi va bozor raqobatbardoshligini ta’minlashning asosiy omiliga aylanmogda.

Baliqchilik, ayniqsa ichki suv havzalariga boy O‘zbekiston kabi mamlakatlar uchun, oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlash, aholi iste’molini qondirish va eksport salohiyatini oshirishda strategik ahamiyatga ega. Biroq, an’anaviy usullar bilan amalga oshiriladigan baliqchilik ko‘pincha past hosildorlik, yuqori resurs sarfi, kasalliklar xavfi va iqlim o‘zgarishlariga nisbatan zaiflik kabi muammolarga duch kelmogda. Bu muammolar iqtisodiy samaradorlikning pasayishiga olib keladi va sohaning barqaror rivojlanishiga to‘siq bo‘ladi.

Ayni shu kontekstda raqamli texnologiyalar an’anaviy cheklovlarni engib o‘tish va baliqchilikni zamonaviy, ma’lumotga asoslangan, aniq va avtomatlashtirilgan faoliyatga aylantirish uchun hal qiluvchi vosita sifatida paydo bo‘ldi. Narsalar Interneti (IoT), sun’iy intellekt (AI), katta ma’lumotlar tahlili, dronlar va blokcheyn kabi texnologiyalar ishlab chiqarishning har bir bosqichiga kirib, qarorlar qabul qilish sifatini tubdan o‘zgartirmogda. Ushbu texnologiyalar yordamida suvning harorati, pH darajasi va kislorod miqdori real vaqt rejimida kuzatiladi, ozuqa berish optimallashtiriladi, kasalliklar erta bashorat qilinadi, resurslar tejash rejimida sarflanadi va mahsulot sifati butun ta’minot zanjiri bo‘ylab kuzatiladi.

Ushbu maqolaning magdadi O‘zbekiston qishloq xo‘jaligi iqtisodiyoti doirasida baliqchilik samaradorligini raqamli texnologiyalar asosida oshirishning zamonaviy usullari, ularning iqtisodiy samaradorligi, amalga oshirishdagi imkoniyatlar va to‘siqlarni tahlil qilishdan iborat. Vazifalari esa quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

1. Baliqchilikda qo'llaniladigan asosiy raqamli texnologiyalarni va ularning ishlash mexanizmlarini tavsiflash;

2. Ushbu texnologiyalarni joriy etishning iqtisodiy (xarajatlar, daromad, rentabellik) va ishlab chiqarish (hosildorlik, sifat) ko'rsatkichlariga ta'sirini tahlil qilish;

3. O'zbekiston sharoitida raqamlashtirish jarayonidagi imkoniyatlar, muammolar va ularni bartaraf etish yo'llarini aniqlash;

4. Soha samaradorligini oshirish va barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun amaliy tavsiyalar ishlab chiqish.

Tadqiqotning ahamiyati shundaki, u mamlakatimizda qishloq xo'jaligining muhim tarmog'i bo'lgan baliqchilikni rivojlantirishda zamonaviy ilg'or texnologiyalarning o'rni va iqtisodiy samaradorligini ilmiy asoslaydi, bu esa qaror qabul qiluvchilar, tadbirkorlar va soha mutaxassislari uchun amaliy qo'llanma vazifasini bajarishi mumkin.

Zamonaviy qishloq xo'jaligida raqamli texnologiyalarning joriy etilishi sezilarli o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. Baliqchilik sohasi ham ushbu transformatsiyadan tashqarida qolmaydi. Raqamlashtirish, sun'iy intellekt, Internet of Things (IoT), katta ma'lumotlar tahlili kabi texnologiyalar baliqchilikni an'anaviy usullardan zamonaviy, aniq va samarali faoliyatga o'tkazmoqda. Ushbu maqolada qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti doirasida baliqchilikning raqamli texnologiyalar asosida samaradorligini oshirish yo'llari, imkoniyatlari va kelajak istiqbollari yoritiladi.

Raqamli texnologiyalar baliqchilikda qo'llanilishi

1. Dastlabki investitsiya talabi - Raqamli texnologiyalarni joriy etish yuqori boshlang'ich xarajatlarni talab qiladi

2. Malakali kadrlar etishmasligi - Texnologiyalarni boshqarish uchun mutaxassislar yetishmaydi

3. Infratuzilma muammolari - Qishloq hududlarida Internet va elektr ta'minoti muammolari

4. An'anaviy usullarga ishonch - Ko'plab fermerlar yangi texnologiyalarga moslasha olmaydi

O'zbekiston sharoitida imkoniyatlar

1. Hukumatning rag'batlantiruvchi choralari - Raqamlashtirish dasturlari va subsidiyalar

2. Akademik hamkorlik - Oliy o'quv yurtlari va ilmiy markazlarning ishtiroki

3. Xalqaro tajriba - Rivojlangan mamlakatlarning muvaffaqiyatli amaliyotlarini o'rganish

4. Yosh fermerlarning qiziqishi - Texnologiyalarga moslashuvchan yangi avlod
Tavsiyalar va kelajak istiqbollari

1. Bosqichma-bosqich joriy etish - Kichik tajriba loyihalaridan boshlab, asta-sekin kengaytirish

2. Davlat-qusimkorlik hamkorligi - Infratuzilma va moliyaviy yordamni ta'minlash

3. Kadrlar tayyorlash - Maxsus kurslar va treninglar tashkil etish

4. Mahalliy texnologiyalarni ishlab chiqish - Importga qaramlikni kamaytirish

5. Smart-aqva fermalar tarmog'ini yaratish - Hududlararo hamkorlikni rivojlantirish

Xulosa

Raqamli texnologiyalar baliqchilik sohasini tubdan o'zgartirish imkoniyatiga ega. Ushbu transformatsiya nafaqat mahsuldorlikni oshiradi, balki barqaror rivojlanish, atrof-muhitni muhofaza qilish va iqtisodiy daromadlarni ko'paytirishga xizmat qiladi. O'zbekiston qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti baliqchilik sohasida raqamlashtirishni joriy etish orqali o'z resurslaridan samaraliroq foydalana oladi va mahsulotlarini bozor talabiga mos ravishda ishlab chiqarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Texnologik innovatsiyalar bilan uyg'unlashtirilgan an'anaviy bilimlar baliqchilik sohasini yangi taraqqiyot bosqichiga olib chiqishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. FAO. (2022). Digital technologies in fisheries and aquaculture.
2. World Bank. (2023). The Role of Digital Agriculture in Developing Countries.
3. O'zbekiston qishloq xo'jaligi vazirligi. (2023). Akvakulturani rivojlantirish dasturi.
4. Jensen, O. (2021). Smart Fishing: How AI is Transforming Aquaculture.
5. Bo'ltakov S. O 'ZBEKISTONDA BALIQCHILIKNI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY ISTIQBOLLARI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 565-567.
6. Bo'ltakov S. BALIQCHILIKDA IQTISODIY SAMARADORLIKNI BAHOLASH MEZONLARI //Scientific practical conference. – 2025. – T. 1. – №. 1. – C. 366-371.
7. Bo'ltakov S. et al. TURIZM SOHASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNI AHAMIYATI //Универсальная индексная библиотека Евразийского журнала академических исследований. – 2022. – Т. 2. – №. 12. – С. 60-62.
8. Bo'ltakov S. Innovatsion Usulda Baliq Yetishtirishning Iqtisodiy Samaradorligini Oshirish Yo'llari (Sirdaryo Tumani Misolida) //Green Economy and Development. – Т. 3. – №. 9. – С. 666837.